

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.05.2020, sp. zn. 23 Cdo 1858/2019, ECLI:CZ:NS:2020:23.CDO.1858.2019.1

Číslo: 17/2021

Právní věta: Advokát, který zastupuje oprávněného při vymáhání pohledávky v exekuci, je povinen pravidelně ověřovat v insolvenčním rejstříku, zda nebylo zahájeno insolvenční řízení na majetek povinného. Vyjde-li v průběhu exekučního řízení najevo, že ve vztahu k majetku povinného bylo zahájeno insolvenční řízení, je advokát povinen konzultovat s oprávněným další postup nebo zajistit práva oprávněného přihlášením vymáhané pohledávky do insolvenčního řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.2020

Spisová značka: 23 Cdo 1858/2019

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Advokacie, Náhrada škody

Předpisy: § 16 předpisu č. 85/1996Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2019, sp. zn. 17 Co 495/2017, a rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. 70 C 204/2017, a věc vrátil Okresnímu soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 12. 10. 2017, č. j. 70 C 204/2017-28, zamítl žalobu o zaplacení částky 549 051,56 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 549 051,56 Kč od 22. 3. 2017 do zaplacení (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

2. Podanou žalobou se žalobkyně domáhala po žalovaném náhrady škody ve výši 549 051,56 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z této částky od 22. 3. 2017 do zaplacení. Škoda jí měla vzniknout tím, že žalovaný nepodal přihlášku do insolvenčního řízení vedeného proti dlužníku žalobkyně M. K., ač k tomu byl podle mandátní smlouvy o právní službě povinen.

3. Soud prvního stupně zjistil, že účastníci mezi sebou uzavřeli dne 1. 4. 2010 mandátní smlouvu o

právní službě, že žalovaný jako advokát zastupoval žalobkyni ve sporu s M. K., v němž Okresní soud v Děčíně vydal rozsudek č. j. 8 C 68/2010-71, že žalovaný jako advokát podal na základě tohoto rozsudku návrh na exekuci proti M. K., neboť M. K. žalobkyni svůj dluh vůči ní dobrovolně nezaplatil, a že žalovaný za žalobkyni přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení vedeného na dlužníka žalobkyně M. K. nepodal.

4. Soud prvního stupně z mandátní smlouvy zjistil, že se v ní mandatář zavázal poskytovat mandantovi právní služby spočívající zejména v právním zastoupení před soudy a jinými orgány, při jednání se stranami, v sepisování smluv a jiných listin o právních úkonech, udílení právních porad, konzultací a rozborů. Smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou 3 měsíce. Za uvedené služby si strany sjednaly smluvní paušální odměnu ve výši 7 000 Kč plus DPH s tím, že smluvní odměna za soudní spory bude sjednána individuálně na základě konkrétní dohody. Mandatář se zavázal poskytovat právní služby s náležitou péčí, konzultovat jednotlivé právní kroky s mandantem, pokud to vyžaduje povaha případu, a informovat mandanta o možnostech řešení. Mandant se zavázal poskytnout mandatáři dostatečnou součinnost, zejména listiny a informace.

5. Soud prvního stupně dále zjistil ze spisu Krajského soudu v Ústí nad Labem, který je insolvenčním soudem dlužníka žalobkyně M. K. (konkrétně z insolvenčního návrhu M. K. spojeného s návrhem na povolení oddlužení ze dne 12. 4. 2013, z usnesení o úpadku spojeného s povolením oddlužení ze dne 14. 5. 2013, z usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře ze dne 20. 8. 2013, ze zprávy insolvenčního správce ze 4. 10. 2017 o splnění oddlužení), že tento dlužník podal na sebe insolvenční návrh (jeho manželka také) s tím, že navrhoval řešit úpadek oddlužením. V soupisu svých závazků uvedl i závazek vůči žalobkyni. Insolvenční soud mu povolil oddlužení, a to formou splátkového kalendáře. Ze zprávy insolvenčního správce vyplývá, že dlužníci splní podmínky oddlužení ještě před uplynutím 5 let a doporučuje dlužníky osvobodit od placení zbývajících pohledávek.

6. Soud prvního stupně žalobu zamítl z důvodu, že žalobkyně neunesla své břemeno důkazní, tedy že neprokázala, že žalovaný měl povinnost podat přihlášku do insolvenčního řízení vedeného na dlužníka žalobkyně M. K. Taková povinnost z mandátní smlouvy o právní službě totiž neplyne. Obsah smlouvy je obecný, upravuje obecné podmínky při poskytování právních služeb, nejsou v ní sjednány konkrétní záležitosti, které by měl mandatář obstarat. Zákon o advokacii nestanoví, že pokud advokát vymáhá pohledávku mandanta, musí zároveň sledovat insolvenční rejstřík. Obsah právních služeb je věcí dohody smluvních stran; mandátní smlouva neobsahovala povinnost žalovaného sledovat insolvenční rejstřík a/nebo podat přihlášku do insolvence a pouze z obecného ustanovení mandátní smlouvy o povinnosti mandatáře poskytovat právní služby takovou konkrétní povinnost dovodit nelze. Žalobkyně neprokázala, že by taková povinnost byla sjednána jinak či jinde (což ostatně ani netvrdila).

7. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 12. 2. 2019, č. j. 17 Co 495/2017-64, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I potvrdil (výrok pod bodem I), ve výroku pod bodem II změnil tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (výrok pod bodem II), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

8. Jelikož žalobkyně svůj nárok odvíjí od smlouvy uzavřené mezi účastníky, zabýval se odvolací soud obsahem této smlouvy a za tím účelem důkaz předmětnou smlouvou zopakoval. V mandátní smlouvě se žalovaný jako mandatář zavázal žalobkyni jako mandantovi poskytovat právní služby spočívající zejména v právním zastoupení před soudy a jinými orgány, při jednání se stranami, v sepisování smluv a jiných listin o právních úkonech, udílení právních rad, konzultací a rozborů (čl. I), byla sjednána paušální odměna pro žalovaného za uvedené služby (čl. III bod 1) s tím, že pokud jde o soudní spory, sjednají strany odměnu individuálně, a to na základě konkrétní dohody pro jednotlivé

případy (čl. III bod 2), žalovaný se dále zavázal poskytovat právní službu s náležitou péčí, konzultovat jednotlivé právní kroky s žalobkyní a informovat žalobkyni o různých možnostech řešení (čl. IV bod 1), žalobkyně se zavázala poskytnout žalovanému dostatečnou součinnost, zejména potřebné listiny a informace (čl. IV bod 2). Účinnost smlouvy byla sjednána k 1. 4. 2010 (čl. VI).

9. Ohledně zastupování žalobkyně žalovaným v jednotlivých řízeních před orgány veřejné moci nebyly uzavírány samostatné smlouvy, ale žalobkyně žalovaného o zastupování požádala na základě mandátní smlouvy, jak vyplývá ze shodných tvrzení účastníků učiněných při jednání odvolacího soudu dne 11. 12. 2018. Žalobkyně žalovaného o podání přihlášky do insolvenčního řízení nepožádala. V daném případě se žalobkyně domáhá náhrady škody, která jí měla vzniknout tím, že žalovaný nepodal přihlášku do insolvenčního řízení proti M. K. Povinnost podat přihlášku přitom měla vyplývat z uzavřené mandátní smlouvy, resp. z povinností žalovaného jako advokáta podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).

10. Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně v tom, že v mandátní smlouvě konkrétní záležitosti (právní případy), které by měl žalovaný obstarat, sjednány nebyly. (Jen) na základě mandátní smlouvy tedy nebyl žalovaný povinen ani oprávněn žalobkyni zastupovat v jednotlivých (konkrétních) řízeních před orgány veřejné moci, neboť taková povinnost sjednána nebyla. Na druhou stranu nelze přehlédnout povinnosti advokáta, který je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny (§ 16 odst. 1 zákona o advokacii) a je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii). Povinnost podat přihlášku by podle odvolacího soudu měl, pokud 1) by o zahájení insolvenčního řízení věděl v době, kdy bylo možné přihlášku podat, a 2) nemohl by si včas vyžádat pokyny žalobkyně k dalšímu postupu. Pro výjimečný postup žalovaného jako advokáta podat přihlášku do insolvenčního řízení i bez pokynu žalobkyně byla podle odvolacího soudu nezbytná skutečná vědomost žalovaného o probíhajícím insolvenčním řízení, nikoli pouze to, že o probíhajícím insolvenčním řízení vědět měl a mohl. To proto, že pokud by postačovala pouhá možnost vědomosti, bylo by ji třeba vztahovat k okamžiku zahájení insolvenčního řízení, resp. k období krátce poté, v důsledku čehož by žalovaný měl možnost (a povinnost) si vyžádat pokyny od žalobkyně, a nebyl by tak naplněn druhý z předpokladů pro výjimečný postup žalovaného i bez pokynu žalobkyně.

11. Žalobkyně, jejíž tvrzení o tom, že žalovaný o insolvenčním řízení vůči M. K. věděl (již) v době, kdy bylo možné přihlášku podat, žalovaný popřel, přes poučení podle § 118a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), při jednání odvolacího soudu důkaz potřebný k prokázání této skutečnosti neoznačila. Jelikož nebyla prokázána vědomost žalované o probíhajícím insolvenčním řízení vůči M. K. v době, kdy bylo možné pohledávku žalobkyně uplatnit přihláškou, má odvolací soud za to, že povinnost žalovaného podat přihlášku do insolvenčního řízení nevyplývala ani z povinnosti žalovaného chránit zájmy žalobkyně podle § 16 zákona o advokacii. Odvolací soud uzavřel, že nebyly prokázány skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit povinnost žalovaného podat přihlášku do insolvenčního řízení. Nelze proto dospět k závěru o porušení této povinnosti žalovaným, a nejsou tak naplněny předpoklady pro odpovědnost žalovaného za škodu z porušení této povinnosti vzniklou.

12. Odvolací soud závěrem uvedl, že nemohl přihlídnout k tvrzení žalobkyně o tom, že vůči ní žalovaný porušil informační povinnost, neboť jí neinformoval o probíhajícím insolvenčním řízení, čímž žalobkyni vznikla škoda, jejíž náhrady se v tomto řízení domáhá, neboť se jednalo o nové tvrzení, které nebylo uplatněno před soudem prvního stupně. Do té doby žalobkyně odvíjela vznik škody od porušení jiné povinnosti žalovaným (podat přihlášku do insolvenčního řízení).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, kterým jej napadla v rozsahu výroku pod bodem I. Podle dovolatelky napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, konkrétně od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2013, č. j. [25 Cdo 2224/2012](#), ze kterého plyne, že „pokud není výslovně sjednáno, že smlouva mezi advokátem a klientem se vztahuje pouze na některé konkrétně vymezené úkony, nebo je tato povinnost vyloučena pozdějším výslovným pokynem klienta, je povinností advokáta postupovat tak, aby byly oprávněné zájmy klienta řádným způsobem chráněny a prosazovány, k čemuž je advokát povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky, které mohou sloužit zájmům klienta v právní záležitosti, jež je předmětem smlouvy o poskytnutí právní služby, tj. jak prostředky procesněprávní povahy, tak povahy hmotněprávní“. Předmětnou otázkou je, zda advokát, který zastupuje klienta na základě generální plné moci a v souladu s písemně uzavřenou mandátní smlouvou o právní službě v nalézacím i vykonávacím řízení, je povinen ve smyslu § 16 zákona o advokacii podat rovněž přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení zahájeného proti dlužníkovi, vůči kterému pohledávku vymáhá.

14. Podle žalobkyně rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. To spočívá v tom, že odvolací soud na daný případ neaplikoval § 16 zákona o advokacii, když tuto aplikaci podmínil dalšími skutečnostmi, tj. vědomím žalovaného o probíhajícím insolvenčním řízení. Tímto postupem však odvolací soud nesprávně vyložil hmotněprávní normu, tj. ustanovení § 16 zákona o advokacii, který chrání žalobkyni jako klienta ve smluvním vztahu mezi advokátem a klientem.

15. Podle žalobkyně povinnost žalovaného plynula z § 16 odst. 2 zákona o advokacii, podle kterého je advokát povinen důsledně využívat všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Pokud žalovaný jako advokát převzal na základě mandátní smlouvy k vymáhání pohledávku za dlužníkem M. K. a tuto pohledávku vymáhal jak v nalézacím, tak i ve vykonávacím řízení, je podle žalobkyně dostatečně prokázáno, že v rámci tohoto vymáhání měl povinnost tuto pohledávku přihlásit i do insolvenčního řízení.

16. Žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

17. Žalovaný se k dovolání žalobkyně nevyjádřil.

III. Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud jakožto soud dovolací (§10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou zastoupenou advokátem, posuzoval, zda je dovolání přípustné.

19. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

20. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

21. Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno,

proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

22. Podle § 241a odst. 6 o. s. ř. nelze v dovolání uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy.

23. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

24. Přípustnost dovolání zakládá otázka, zda je advokát, který zastupuje klienta na základě generální plné moci a v souladu s písemně uzavřenou mandátní smlouvou o právní službě v nalézacím i vykonávacím řízení, povinen ve smyslu § 16 zákona o advokacii podat včas přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení zahájeného proti dlužníkovi, vůči němuž tento advokát pohledávku vymáhá. Tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

25. Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Podle odst. 2 při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

26. Nejvyšší soud se neztotožňuje s právním posouzením věci ze strany odvolacího soudu v souvislosti s jeho závěrem, že pro přihlášení pohledávky žalovaným do insolvenčního řízení bez pokynu žalobkyně byla nezbytná skutečná vědomost žalované o probíhajícím řízení, nikoli pouze to, že o probíhajícím insolvenčním řízení vědět měl a mohl, resp. že za daného skutkového stavu nevyplývala povinnost žalovaného přihlásit pohledávku do insolvenčního řízení ani z § 16 zákona o advokacii.

27. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. [25 Cdo 5819/2017](#), vyložil, že „z podstaty poskytování právních služeb vyplývá, že advokát je při poskytování právních služeb povinen postupovat s náležitou odbornou péčí. To předpokládá iniciativní a samostatný přístup advokáta, poskytnutí potřebných informací klientovi, vysvětlení řešené problematiky, představení možných variant postupu, vyhodnocení jejich výhod i rizik a vyžádání si pokynů (informovaného souhlasu) klienta v případě, že je to potřebné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2012, sp. zn. [25 Cdo 121/2010](#), Soubor C 10101)“. V předmětném rozhodnutí Nejvyšší soud dále doplnil, že „i když zákon již dále podrobněji rozsah konkrétních povinností advokáta nevymezuje, lze pod požadavek čestné a svědomité ochrany a prosazování práv a oprávněných zájmů klienta s využitím všech zákonných prostředků ve smyslu § 16 zákona o advokacii podřadit i tzv. znalostní povinnost a povinnost poučovací. Poučovací povinnost, ač není v zákoně výslovně definována, je samotnou podstatou výkonu advokacie, prolíná všemi stadii poskytování právní služby a odráží zvýšený standard péče, který advokát jako specialista na právní otázky a postupy musí klientovi garantovat, aby dosáhl zamýšleného účinku ve věcech, které pro klienta jako příkazník zajišťuje“.

28. V dovolatelkou odkazovaném rozsudku ze dne 26. 3. 2013, sp. zn. [25 Cdo 2224/2012](#), Nejvyšší soud uvedl, že „pokud není výslovně sjednáno, že smlouva mezi advokátem a klientem se vztahuje pouze na některé konkrétně vymezené úkony, nebo je tato povinnost vyloučena pozdějším výslovným

pokynem klienta, je povinností advokáta postupovat tak, aby byly oprávněné zájmy klienta řádným způsobem chráněny a prosazovány, k čemuž je advokát povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky, které mohou sloužit zájmům klienta v právní záležitosti, jež je předmětem smlouvy o poskytnutí právní služby, tj. jak prostředky procesněprávní povahy, tak povahy hmotněprávní (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. [25 Cdo 2679/2006](#), jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz)“.

29. V rozsudku ze dne 6. 9. 2017, sp. zn. [25 Cdo 4243/2015](#), Nejvyšší soud vyložil, že „stěžejní otázkou v projednávané věci je konkrétní vymezení rozsahu povinností advokáta při zastupování klienta v soudním řízení. Dovolatel shodně se soudem prvního stupně dovozuje, že v řízení o určení vlastnictví k nemovitostem v obci H., vedeném u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 5 C 275/2008, byl žalobce (v onom řízení jeden ze žalovaných) plně úspěšný, když proti němu byla žaloba zamítnuta z důvodu nedostatku pasivní legitimace a byla mu přiznána náhrada nákladů řízení, a proto žalovaný 2) jako jeho zástupce své povinnosti advokáta splnil řádně. S tímto názorem se dovolací soud neztotožňuje, neboť je nepochybné, že pro ochranu práv a zájmů žalobce nebylo postačující zamítnutí žaloby pro nedostatek pasivní legitimace a konstatování, že skutečným vlastníkem nemovitostí je L. R. Oprávněným zájmem žalobce bylo uspokojení jeho pohledávky vůči dlužnici L. R., případně realizace zástavního práva, jehož vznik byl sledován uzavřením zástavní smlouvy. Odvolací soud uzavřel, že při znalosti kontextu skutkových a právních okolností muselo či mělo být dovolateli jakožto kvalifikovanému zástupci žalobce zřejmé, že pohledávka ze smlouvy o půjčce nemůže být uspokojena z tzv. ‚propadné zástavy‘ a že může dojít k jejímu promlčení, měl tedy klienta poučit rovněž o možných následcích neuplatnění pohledávky a zástavního práva před uplynutím promlčecí doby. Dovolací soud se s tímto právním závěrem ztotožňuje a doplňuje, že výklad dovolatele, jenž poskytnutí právní služby zužuje na pouhé dosažení úspěchu v řízení bez hlubšího právního rozboru celkové situace klienta a zajištění ochrany jeho oprávněných zájmů, neodpovídá požadavku na řádnou a kvalifikovanou právní pomoc“.

30. Vedle shora vymezené poučovací povinnosti má advokát také povinnost ověřovací a znalostní. Rozsah advokátovy ověřovací povinnosti lze v tomto směru charakterizovat tak, že jeho cílem je vyjasnit všechny otázky, které mohou být relevantní pro právní posouzení případu, a vyjasnit pochybnosti, které musí jako znalec práva identifikovat. Nesmí se, jinak řečeno, spokojit s objemem či rozsahem poskytnutých informací, nýbrž jeho úkolem je zjistit úplný a objektivní stav věcí. ... Součástí advokátovy povinnosti je důkladnost jeho počínání. ... Charakter „šetření“ mají určité postupy, které jsou sbíráním a ověřováním informací z veřejných zdrojů. Je totiž povinností advokáta sbírat údaje z veřejných registrů, nahlížet do spisů, vyžadovat potvrzení a ověření od úřadů a jiných institucí apod. ... Znalostní povinnost předpokládá především odpovídající „obecnou“ znalost zejména oboru (oborů), kterého se mandát dotýká. ... Míra, tj. hloubka a rozsah právních vědomostí, je otázkou standardu péče, tedy objektivizované úrovně, která musí být zachována, aby právní služby byly poskytovány svědomitě ve smyslu § 16 odst. 2 zákona o advokacii. Při nedodržení tohoto standardu (úrovně) je dán jeden z předpokladů odpovědnosti advokáta za škodu, totiž zavinění ve formě nedbalosti. ... V souvislosti s otázkou, jak vysoký standard vědění (vědomostí) je třeba zvolit, je v ČR třeba se přiklonit k „modelu“ průměrného svědomitého a obezřetného advokáta, který vykonává praxi i samostatně, jenž se nespécializuje pouze na úzký okruh agendy, který však má za pomoci běžně dostupných elektronických médií přístup k široké paletě informačních zdrojů, pravidelným studiem si udržuje relativně vysokou obecnou úroveň vědomostí a je schopen si vždy s přihlédnutím ke konkrétní situaci vědomosti aktualizovat, obnovit a adaptovat. ... Advokát není v zásadě povinen disponovat jinými znalostmi než těmi, které se týkají práva bezprostředně souvisejícího s řešenými problémy. I pokud jde o tyto problémy, je jeho povinností, v případě, že nemá vlastní odborné znalosti, angažovat příslušného odborníka. ... Advokát by měl vycházet z maximálně účelného přístupu založeného na zkušenosti a nejpravděpodobnějším výsledku a dbát především na včasnost jednotlivých kroků [srov. Tichý, L. (ed.) Odpovědnost advokáta za škodu.

31. V nyní projednávané věci je ověřovací a znalostní povinnost žalovaného zřejmá, přičemž ověřovací povinnost souvisí s ověřováním vymahatelnosti předmětné pohledávky za dlužníkem M. K. a s tím související kontrolou veřejně dostupných informací obsažených v insolvenčním rejstříku, zatímco znalostní povinnost se týká vědomosti o riziku rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka a důsledků z toho plynoucích pro vymáhanou pohledávku žalobkyně za tímto dlužníkem. Z výše uvedeného se rovněž podává, že advokát má povinnost iniciativně a samostatně využívat všechny zákonné prostředky (procesní i hmotněprávní), o nichž je na základě svých zkušeností a vědomostí přesvědčen, že vedou k hájení oprávněných zájmů klienta a k dosažení klientem zamýšleného účinku ve věci, kterou pro něj zařizuje. Dosažení těchto účinků musí advokát klientovi jím (advokátem, jakožto právním odborníkem) zvolenými postupy garantovat.

32. Zřejmě z důvodu pasivity žalovaného spočívající v absenci pravidelné kontroly insolvenčního rejstříku, která patří k obvyklým úkonům (rutinám) každého obezřetného věřitele, jakož i základním povinnostem svědomitého advokáta při vymáhání pohledávky svého klienta, zmařil žalovaný úspěšnost vymožení předmětné pohledávky, resp. její části, neboť nevyužil všech dostupných prostředků, které za daného skutkového stavu využít mohl (a měl). Aby žalovaný dostal požadavkům obsaženým v § 16 odst. 2 zákona o advokacii, jakož i požadavkům vyplývajícím z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, bylo jeho povinností za daného skutkového stavu kontrolovat, zda nebylo proti dlužníkovi, jehož pohledávku měl jako zástupce žalobkyně vymoci v exekučním řízení, zahájeno insolvenční řízení, a následně buď konzultovat s žalobkyní další postup, resp. získat informovaný souhlas žalobkyně k přihlášení předmětné pohledávky do insolvenčního řízení, anebo tuto pohledávku do insolvenčního řádně a včas přihlásit. Přihlášením předmětné pohledávky do insolvenčního řízení by se žalovaný zasadil o návratnost alespoň části v exekučním řízení vymáhané pohledávky žalobkyně, přičemž tímto postupem by nezpůsobil žalobkyni žádné dodatečné náklady ani povinnosti související s vymáháním předmětné pohledávky, tedy úkolem, o jehož splnění se měl jakožto advokát žalobkyně zasadit. Tímto postupem by dostal svým povinnostem jednat svědomitě a důsledně využít všech zákonných prostředků, které měl v dané situaci k dispozici a kterými mohl v zájmu oprávněných zájmů žalobkyně eliminovat negativní důsledky spojené s úpadkem jejího dlužníka. Naopak tím, že žalovaný pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil (a ani o vhodnosti tohoto postupu klienta neinformoval), způsobil, že pohledávka, kterou měl v exekučním řízení ve prospěch žalobkyně vymáhat, se stala (vzhledem k tomu, že dlužník splnil v insolvenčním řízení stanovené podmínky oddlužení) nevymahatelnou jednou pro vždy.

33. Skutečnou vědomost žalovaného o zahájení insolvenčního řízení nelze v tomto případě považovat za podmínku porušení povinnosti jednat v souladu s § 16 zákona o advokacii, jak vyplývá z napadeného rozhodnutí. V případě, kdy advokát zastupuje na základě generální plné moci svého klienta v exekučním řízení, musí vzhledem k odborné péči, která je s výkonem jeho činnosti spojena, předpokládat, že může být proti dlužníkovi zahájeno insolvenční řízení a s vědomím následků nepřihlášení pohledávky do tohoto řízení činit všechny nezbytné kroky směřující k poskytnutí řádné a kvalifikované právní pomoci, jejímž výsledkem je dosažení klientem zamýšlených účinků v předmětné věci, tedy např. přihlásit předmětnou pohledávku včas do insolvenčního řízení. Úkony prováděné žalovaným v zájmu klienta nebylo lze omezit pouze na úkony učiněné pouze v exekučním řízení, nýbrž bylo třeba po žalovaném jakožto (průměrně) svědomitém a obezřetným advokátovi vyžadovat, aby činil veškeré úkony, které bezprostředně souvisí s jím řešeným „problémem“.

34. Advokát je povinen k výkonu své činnosti přistupovat důsledně a svědomitě. Těmto požadavkům žalovaný nedostal, když v rámci vymáhání pohledávky žalobkyně průběžně nekontroloval, zda proti jejímu dlužníkovi nebylo vedeno insolvenční řízení, resp. nebyl zjištěn úpadek tohoto dlužníka, a do kdy běží lhůta pro přihlášení vymáhané pohledávky, a následně neučinil kroky směřující k odvrácení pro žalobkyni negativního následku, tj. nevymahatelnosti žalovaným vymáhané pohledávky.

35. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud podotýká, že i kárný senát České advokátní komory dovedl, že je kárným proviněním, jestliže advokát jako zástupce věřitele promešká přihlášení jeho pohledávky v insolvenčním řízení (srov. kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. K 121/2017, Bulletin advokacie 4/2018, s. 69).

36. Ze shora uvedeného se podává, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nejsou splněny předpoklady pro to, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu včetně závislého výroku o náhradě nákladů řízení podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i tento rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).